SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1528

av Jan Riise (MP)

En parlamentsbyggnad för Sametinget i Staare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om igångsättande av arbetet med en parlamentsbyggnad i Östersund (Staare) för Sametinget och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samerna är sedan 1977 Europas enda urfolk, många av dem bosatta i norra Norge, norra Sverige, norra Finland och till en mindre del i Ryssland. De norska och finska samerna har liksom i Sverige parlament med valda ledamöter för att arbeta med frågor av gemensamt intresse för det samiska folket. De norska och finska parlamenten har parlamentsbyggnader, i Karasjok respektive Inari, medan en parlamentsbyggnad i den del av Sápmi som ligger i Sverige fortfarande saknas.

Samernas status som urfolk diskuterades redan på 1970-talet, bland annat uttrycktes det i propositionen ”Om insatser för samerna” från 1977. Sametinget etablerades 1993 som både ett parlament och en myndighet under regeringen. Och år 2004 var det dåvarande statsminister Göran Persson ställde i utsikt att det skulle sättas upp en parlamentsbyggnad för det samiska folket och för Sametinget, ett uttalande som

tolkades som ett löfte. Ingen har försökt att ta tillbaka löftet under de drygt 20 år som gått. Men det har heller inte blivit av att fatta de beslut som krävs för genomförandet.

Inledningsvis var det tanken att parlamentsbyggnaden skulle etableras i Kiruna. Men trots en omfattande arkitekttävling med vinnande förslag så omöjliggjorde Kirunas och LKAB:s utbyggnadsplaner Kiruna som plats för Sametingets parlamentsbyggnad.

Den 21 februari 2019 fattade Sametingets plenum beslut om att byggnaden skulle placeras i Östersund i stället. Östersund/Staare har en stark närvaro av sydsamisk kultur, närhet till samiska institutioner och goda möjligheter att skapa ett sydsamiskt centrum,

Hemställan 2022

I januari 2022 skickade Sametinget en formell hemställan till regeringen med följande punkter:

– att regeringen skulle finansiera det fortsatta arbetet,
– att regeringen skulle ge i uppdrag att stödja den fortsatta projekteringen,
– att en fullständig förstudie och projektering skulle kunna genomföras.

Hemställan har blivit något av en symbolfråga och har alltså efter snart fem år inte besvarats. När frågan i januari 2026 ställdes till kulturminister Parisa Liljestrand om status för parlamentsbyggnaden blev svaret ”jag och regeringen (har) inga nya besked att ge i dagsläget, utan frågan bereds. Vi avser att återkomma när den har beretts färdigt”. Under 2026 fram till dags dato har inget ytterligare sagts.

Sammanfattningsvis: En samisk parlamentsbyggnad, placerad i Östersund/Staare skulle dels ha ett mycket stort symbolvärde, dels kunna bli och vara det centrum för det samiska folkets politik, kultur, språk, utveckling liksom delaktighet och samhörighet som så länge saknats och som så många väntat på.

Ett uppdrag till Statens Fastighetsverk om en skyndsam hantering av nödvändiga förstudier och projektering som därmed markerar en viktig startpunkt för själva byggnationen. Bygget kan också illustrera statens avsikt och ambitioner att ta arbetet med förslagen i Sanningskommissionens slutbetänkande vidare i konstruktiv och god anda.

Jan Riise (MP)